

GÖRÖGH JUDIT
A cseresznye

Nagy fröccs, csikorgó gumik a garázs kövezetén. Így indítok minden reggel és nemcsak azért, mert a meredek garázsfeljáró egy magamfajta Nagyalföldről elkárhozott nőneműnek már önmagában is komoly kihívást jelent. Hanem, mert a lányokat minden reggel én viszem az óvodába, bár már többször mondtam a férjemnek szederjessé vált arccal, hogy százszor inkább a két nagyot viszem a város két egymástól legtávolabb eső pontjára, mint hogy Sárral a kerítéskapun túlra merészkedjek még egyszer ebben a fírfangos életben. A reggeli rohanásban így aztán általában csak egyetlen felhőtlenül boldog pillanat jut nekem, amikor a négyéves is az ötpontos biztonsági övvel leszorítva ül az egyterűben. Ilyenkor én is maradéktalanul átérzem azt, amit édesanyám szokott ellágyulva emlegetni, hogy nincs is csodálatosabb dolog az anyaságnál. Az öv kattánását követően aztán úgy szoktam az autó hátsó ajtaját a leszójazott két gyerekre rávágni, mint filmforgatás közben a jelenetet indító csapót, és drámai hősnőként ekkor jelentőségteljesen csak annyit mondok a sofőrülés felé botorkálva, hogy *úúúúúh*. Megfellebbezhetetlenül az évezred találmánya a biztonsági gyerekülés, mert abból még Sári is legfeljebb csak derékgig tudott eddig kiszabadulni, és ilyenkor magabiztos kárörömmel vigyoroghatok rá a visszapillantó tükörből, miközben a kormányval együtt boldogan ragadom magamhoz végre az irányítást is legalább az óvodáig vezető úton.

Aztán hamar lehervad a vigyor az arcomról az óvodába érve, mert az már megint az ő felségterületük, így akaratlanul is minduntalan alkalmat szolgáltatok arra, hogy a négy- vagy hatéves fölényesen kioktasson valamiért. Mert valljuk be, nincs is ennél boldogítóbb emberi érzés, pláne, ha az ember még csak ennyi idős, és a saját anyjáról van szó! Lavinává dagadt a botrány a lányok gombóccá gyúrt zoknijából is, amikor azokat nem a megfelelő dobozba tettem öltözködés közben, és Sári feltűnően jól artikulálva tette közhírré, hogy *anyaaa, jegyezd már meg végre, hogy én a pillangó vagyok, Hannus meg a virág!*, és közben úgy hajolt kigúvadt szemekkel az arcomba, mint felháborodott főnök a félkegyelmű beosztottjához, az elcserélt zoknikat mint véres bűnjelét hevesen rázva előttem. Hanna erre meg csak rezignáltan legyintett, és unott képpel magyaráz-

ta a húgának, hogy felesleges itt a szájtépés, mert *tutifkic*, hogy nekem is *agydudorom* van, mint a Faludy Zsófi nagypapájának, ha ilyen egyszerű dolgot képtelen vagyok megjegyezni, és az egyértelműség kedvéért még egy gyors kézmozdulattal is jelezte Sárinak, hogy pontosan mit is ért ezen.

Sose tulajdonítottam túl nagy jelentőséget az óvodai jeleknek, bár ezzel szemmel láthatóan egyedül vagyok, mert nem csak a lányaimnak fontos ez, hanem szeptemberben is örületes harc megy az újdonsült óvodások anyukái között egy nekik tetsző jelért. Én például nem is emlékszem az egykori jellemre, és az óvodából kifelé sietve végigfutottam az összes öltözőszekrényre festett ábrát, hátha eszembe jut, hogy vajon az enyém mi lehetett egykor. Olvastam egy internetes fórumon, hogy az óvodai jelek olyan meghatározóak az ember életében, hogy azok sokszor szinte szimbólumszerűen végigkísérik az egész életutat. Biztos azért akadt ki a nővérem is azon, hogy a mi gyermekkorunk színhelyén, a Babits utcai óvodában például létezik olyan jel, hogy ostor.

Mondjuk, az ő esetében még megértem az ostorral szembeni ellenérzést a nekünk csak titokban elpusmogott családi rémtörténet miatt, miszerint az 56-os disszidens keresztapja Cleveland-től egészen Salt Lake City-ig üldözte Iki nevű unokanővérünket egy hortobágyi csikós ostorral. Pedig szegény Öcsi bácsi csak azt szerette volna mindennél jobban elérni, hogy Iki majd a legjobb amerikai egyetemen tanuljon tovább. Iki meg az irdatlan ütemű fejtágítás közepette addig nézett farkasszemet a tanulószoba falára szegezett csikós ostorral, míg támadt egy zseniális ötlete, és tizenkilenc évesen egy szép szeptemberi napon úgy felkötötte a nyúlcipőt, hogy meg sem állt a mormon egyház Salt Lake City központjában tornyosuló katedrálisának tárt kapujáig, ahonnan majd csak hosszú évek múltán adott életjelet aggódó szüleinek immáron egy mormon férfi boldog hitvesként és egy fiúgyermek újdonsült ifjú édesanyjaként. Ugyanakkor az ostor nemcsak Iki óvodai jelének illett volna kitűnően, hanem éppenséggel Isten ostoraként is felfogható, és akkor mutasson nekem bárki olyan kislányt széles e hazában, aki ne akarna szívrepesve Attilára, a nagy hun vezérre, ha csak egy rövid ideig is, emlékeztetni. Mindenesetre, ezen az alapon persze, az én jelem bármi lehetett volna a sok fű-fa-virág rajzból, de mégsem hagyott nyugodni a gondolat, és elkezdtem számba venni a gyerekkoromat, hátha fordított úton megfejtetem a rejtélyt.

Például a nővéremet mindig mindenki Editkének hívta. Engem viszont nevezett apám Kicsikének, Görcsnek, Kunta-Kiintének, nagyapám Királynőnek. Ez az, kiáltottam fel magamban, akár korona is lehetett volna a jelem! Van is egy óvodai fénykép rólam, amint csendkirályként aranypapír koronával a fejemen állok a kör közepén. Csak a mesebeli királyságból kiebrudalt búbánatos királynéok nézhetnek olyan tenger-szomorúsággal, mint én azon a képen. Az óvodai napok reménytelen egyhangúsággal poroszkáltak az én gyermeki időszámításom szerint, a csoportszoba ajtaját szuggerálva tágra nyílt szemmel és füllel feküdtem az összecsucskható tábori ágyon minden egyes délutáni alvásidő alatt, hátha apám megkönnyül végre rajtam, és kiszabadít a kényszerű gyermektömlőcből. Sokszor nem is alaptalanul, mert apám minden makarenkói nevelésméletével együtt azért azt a rengeteg csendkirályt mégiscsak a pedagógia csődjének tartotta. Így aztán nagyapámék hatalmas kertés háza maradhatott a mi háborítatlan mesebeli királyságunk még óvodás koromban is, ahol a katonáéknál csak slambuckirályként emlegetett nagyapám és én, az ő koronázatlan királynője uralkodtunk, míg világ volt a világ. Aztán szomorúan legyintettem magamban, mert hol van már az a ház, meg az egykori slambuckirály, és hol van az én tündöklő uralkodásom is, ami velem együtt szállt a sírba és vált az enyészet martalékává.

Este valami idegen könyvet cipeltek a lányok a kanapéra az esti meséhez, aminek már messziről gyanús lett a borítója, de csak akkor szörnyedtem el igazán, amikor a címét is elolvastam.

– Neeem – hörögtem a méltatlan ötlettől elborzadva –, nem lesz több kistestvér, megmondtam már ezerszer nektek! Másik könyvet hozzatok!

– Jaj, anya, nem is azért, csak az óvónénik kölcsönadták néhány napra, mert úgy tetszett nekünk – nyugtatott Hannus. Aztán fél szemmel a szőnyegen matató Sárira sandított, és félig-meddig lehalkítva a hangját, hozzátette: – Te tényleg azt hiszed, hogy nekem hiányzik még egy ebből?

Nem tiltakoztam tovább, viszont amikor már erőteljesen zsibbadtam a mézédeseen cseppenő családi idill sematikusan illusztrált világától, akkor leemeltem a polcra a *Sehány éves kislányt*, és nagy lelkesedéssel mutogattam, hogy abban milyen gyönyörűek a rajzok. Sőt, hogy azok nem is rajzok, hanem már-már festői grafikák, és tulajdonképpen ugyanarról szól az is, mint ez a digitális ábrákkal teli *Kistestvér érkezik*

című verzió. Hanna hosszan és elismeréssel nézegette ezt a könyvet, hogy *tyűűűű, hát, ez tényleg sokkal gyönyörűűűűbb, mint az a másik*, miközben Sárika felhúzott szemöldökkel figyelte a nővére elmélyült lapozgatását, és mély bölcsességgel ő is egy-egy hosszan elnyújtott hümmögéssel nyugtázta Hanna megállapításait. Elégedett mosollyal könyveltem el látványos pedagógiai sikeremet, amikor Hanna egy erélyes mozdulattal a sarokba parancsolta szegény *Sehány éves kislányt*, és Sárival kórusban követelték a *Kistestvér érkezik* haladéktalan folytatását.

A *Sehány éves kislányra* mért eme példátlan büntetés annál is inkább fájoan érintett, mivel ez volt talán az első irodalmi élményeim egyike, miután éveken tartó hallgatás után háromévesen elkezdtem végre beszélni a család később nem kimondottan osztatlan örömére. Szinte azonnal az egyik legnehezebb kérdéssel sikerült megtörnöm a hosszúra nyúlt csendet, amire édesanyám felvilágosult szülő lévén, a gólyamese helyett ezt a könyvet olvasta fel nekem. Nem tudhatta szegény, hogy olyan falrengető hibát követ el majd ekkor, hogy Jerikó falai is összeomlanak még egyszer tőle. Mindenesetre én már akkor is elbűvölve nézegettem a sok rendezetlen tincsű egzotikus pucér gyereket a képeken. Ám, mivel az eredeti kérdésekre mégsem kaptam ezen az irodalmi vargabetűn keresztül sem kielégítő választ, édesanyám a gyerekszoba ablaka előtt elterülő hatalmas cseresznyefára emelve ábrándos tekintetét azt találta mondani, hogy a gyerek végül is úgy kerül az anyuka hasába, hogy az lenyel egy cseresznyemagot, és úgy kerül ki onnan, hogy az anyuka hasát az orvos felvágja a kórházban, amikor elérkezik a születés várva várt pillanata. Az anyai felvilágosítás nem maradt hatástalan. Azonnal irdatlan zokogásban törtem ki, hogy *akkor most mi lesz velem, mert én még csak hároméves vagyok, és egyáltalán nem akarok felnőni! Épp elég nekem a Jutka babám meg annak a két rakoncátlan kistestvére a babaszobámban, dehogy kell nekem még egy igazi gyerek is!* Anyám kétségbeesését csak értetlensége szárnyalta túl, mire én is felvilágosítottam őt, hogy előző nap cigányútra tévedt egy cseresznyemag, amit aztán végül sikeresen lenyeltem. Na jó, akkor még bevettem az esemény utáni fogamzástóló szöveget, miszerint ahhoz felnőtnék kell lenni ám, hogy a cseresznyemagból kisbaba lehessen az anyuka hasában, de a néhány évvel későbbi epizódnál már semmilyen épkezláb magyarázat nem akadt.

Egy nap ugyanis gyanútlanul rányitottam a fürdőszobában éppen önfeledten zuhanyozó apámra, és a hirtelen elém táruló látványtól azt hittem, hogy az indigókék linóleumpadlóba gyökerezett talpam alatt megnyílik a Jerikó utcai házgyári panel az alattunk sorakozó mind a kilenc emeletével együtt. És akkor én egyszerűen úgy megvilágosodtam, hogy olvasni lehetett volna a fejem mellett még a holdvilágtalan mélysötét éjszakában is. Értettem már végre, hogy miért is mondja minden boldog-boldogtalan rám, hogy *nahát, kiköpött a Sanyi*, meg, hogy *tiszta apja lánya!* Szívszakadva rohantam ki anyámhoz a konyhába, hogy *hogyan hazudhatott nekem akkorát, hogy ő szült engem, mikor épp most láttam a saját szememmel, hogy apukának a hasán keresztbe akkora vágás van, amilyen neki egyáltalán nincs!* Szegény anyám mit nem adott volna egy jó vaskos császármetszéses hegért abban a pillanatban, de nemhogy császármetszést, de még egy kiadósabb náthát sem tudott felmutatni egész addigi életében. Ellenben apámmal, aki legmerészebb álmait is túlszárnyalva a szép cirkalmasan kivarrt veseműtét hegének köszönhetően e pillanatban akarátán kívül is az egyetlen ősi női privilégium birtokába jutott, ha csak bizonytalanul rövid időre is. Apám a konyhai nagyjelenet közepette elpárásodott tekintettel

ölelt magához, hogy hát igen, tulajdonképpen igaz is, hogy ő az én szülőapám, ha nem is a szó szoros értelmében véve, és erre anyámmal együtt kínjukban úgy elkezdtek röhögni, hogy alig bírták abbahagyni. Magyarázhatott nekem már akkor bármit szegény anyám, ő mindenképpen hazugságban maradt, és arra én valamiért rettenetesen érzékeny voltam világéletemben. Anyám meg újra elsüthette magában örökérvényű jelmondatát, a fakanál nyelét szorongatva a lábában fortyogó borsófőzelék felett, hogy lám-lám, a pokolba vezető út is jószándékkal van kikövezeve.

Nemrég egy hétvégi családi ebéd alkalmával aztán a szüleimnek szegeztem az engem már régóta furdaló kérdést, de ők csak tanácstalanul vonogatták a vállukat, amikor a nővérem mondta, hogy a padlón még megvannak az óvodai tornaszákjaink, amibe monogrammal együtt a jeleink is bele vannak hímezve. Előkotortuk őket. Az egyikén liba volt, a másikon cseresznye. Végül is lehet, hogy mégiscsak van valami abban az internetes fórumon olvasott megállapításban, bár itt most egyáltalán nem a nővéremre meg a libára gondolok. Hanem hogy a cseresznye tényleg, még mindig csuda jó dolog. Az a fránya cseresznyemag meg végül is bármikor cigányútra tévedhet.

SZAUER ÁGOSTON

Gondolat

*Itt támadt, kint, a fák alatt,
erősnek tűnt a fókusza,
mint lámpakör, lassan haladt,
s a körvonala már kusza,*

*bolyong, lebben a szobába,
éteri csak, mint a lélek,
szétterjed, foszlik, hiába
megmaradási törvények...*

*Csak árnyék lenne, árnyalat,
ha teremtmény, ha sorsa van!
Megbújhatna egy tárgy alatt,
de elenyészik nyomtalan.*

Ideál

*Az asztalt szépen lesöpörték.
Mély tál karikás porcelánja,
rajta hellászi pásztorlányka,
és benne hűvösen a körték.*

*Nem állíthatsz még egyszer olyat.
Lehetne még így odatéve,
ennél is hibátlanabb képe,
majd párlata lesz, a gondolat.*